

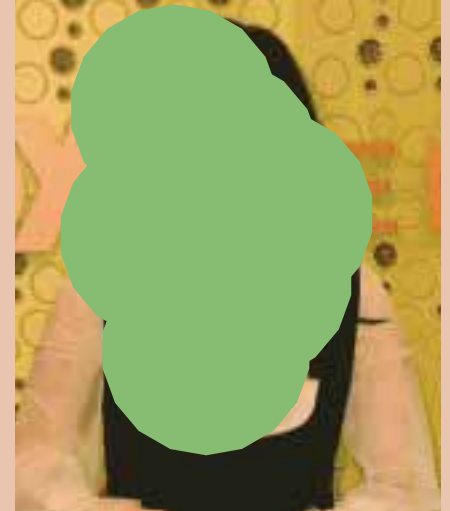
צילומים: Shutterstock / א.ס.א.פ. קריאייטיב ורויטרס, Beata Zawrzel

משרדי הנ"ל יורק טיימס. שימוש בכתבות

יודה מ"מלחמת הכוכבים". ניצול דמויות?

הקומיקאית שרה סילברמן. תבעה

ג'ון גרישם, שרה סילברמן ואלזה יצאו לקרב על זכויות יוצרים נגד ה־AI

בעוד הטכנולוגיה דוהרת לכיוון של ספרים, סרטים ושירים שיצרה בינה מלאכותית, שורה של תביעות ענק שהוגשו באחרונה נגד ענקיות ה-AI מטלטלות את עמק הסיליקון • מומחה לליטיגציית קניין רוחני: "השופטים מנסים לרסן את סוס הפרא החדש ואת האינטרסים שמרציים אותו" • סכומי הכסף המופנים למאבקים הללו צפויים רק לתפוח

מקורי. לטענתו, מדובר בשימוש
טרנספורמטיבי והוגן במידע.

למרות הנטייה לאפשר "שימוש
הוגן" ביצירות לצורך אימון ה-AI,
בתי המשפט עדיין מכריעים בכל
מקרה לגופו - והכללים רחוקים
מלהיות ברורים. במקרה של מטא,
בית המשפט אף יצא מגדרו כדי
להבהיר כי ההיתר שקיבלה להשתמש
למחקר הוא הכלל חוץ מניצוח
לעצמה הטכנולוגיה.

"לא משנה כמה טרנספורמטיבי שווי להיות האיימון של LLMs (מודלי שפה גדולים)", קבע השופט צ'בריה, "קשה לרמזין בסירה זה 'שימוש הוגן' לצדדים משתתפים בהמוגנים בזכויות יוצרים כדי לפתח כלי שיכנים מיליארדי או טריליוני דולרים תוך שהוא יאפשר ליצור רום בלתי נגמר של עבודות מתחרות, שעלויות להוקי משמעותית לשוק של אותם ספרים".

צ'בריה הרגיש, כי אין לראות בהחלטתו משום הנגה על מעשי מטא ובי החלטתו בנעוה חרם מחולשת העיתונים השעולו התחבוקים. אלה כמעט ולא התמקדו, לדבריו, בטענה שהייתה עשויה לשרת אותם, ולפיכך מטא עלולה להציף את השוק ביצירות הרמות לשלם ובכך לפגוע במטא להם. טענה כזו, בהנחה שהייתה נתמכת בראיות, עשויה הייתה להטות את הכף לטובת הסופרים.

עו"ד גל ליפשיץ
צילום: נועה שרביט

כיום מתנהל מו"מ להסכמי רישוי להסדרת תשלום למוזיקאים ביצירות AI. ייתכן שחברות המוזיקה יקבלו מניות בבסטארט-אפים, בדומה להסדר שלהן מול ספוטיפיי

וממוח AI במשרד עמית פולק מטלון.
מים ספורים אחרי ההחלטה
בנושא אנת'רופיק, זכתה גם מטא
החברה האם של פייסבוק, וואטסאפ
ואינסטגרם, בהכרעה דומה, שנתן
אותו בית המשפט בקליפורניה. הפעם
היה זה השופט וינס צ'בריה שהתיר
למטא להמשיך ולאמן את מודל ה-AI
שפיתחה, Llama, כאמצעות ספרים.
התביעה הוגשה על ידי כותבים ובהם
הקומיקאית שרה סילברמן, ג'ונס
דיקאס וטא-נבס-וואטס.

ה"מגמה של בתי המשפט בארה"ב היא לאפשר את השימוש ביצירות לצורך אימון המודל כי לא מדובר בהעתקה או בהפצה של היצירה עצמה", מסבירה עו"ד גל ליפשיץ, שותפה במחלקת הליטיגציה במשרד ברנז ג'פ'ס לגנה.

כל מקרה לגופו והכללים רחוקים מלהיות ברורים

ואמנם, סוגית ה"שימוש ההוגן" היא שכלב המחלוקת. התובעים טוענים לרוב, כי AIH הגנרטיבי (היוצר) מעתיק את היצירות שלהם מבלי לקבל אישור או לשלם להם עבורן. מנגד, חברות דוגמת אנת'רופיק ומטא טוענות כי הן רק אסופות מהיצירות בתגום, וטובות כדי להכשיר את תומרי השפה שלהן ללייזר תוכן.

מיליון כותרים ספרותיים שאיתרה באינטרנט כדי לאמן את מודל הבינה המלאכותית של קלוד, תוך הפרה של זכויות היוצרים.

הפשרה גבושה אחרי שהשופט ויליאם אלסופ מתח ביקורת על אג'נדה ד'אופיק, כי פעלה בניגוד לחוק המסאפסת את הציבור המרשת, ללא תשלום, ויצרה מהן עותקים לשימוש א.ב.י. אלסופ אף אותת לחברה, שבשנים שעברה ריווחה על השקעה של 6 מיליארד דולר מאזמן, כי אינו חשד ציון מהפשרה, וכי הוא מצפה שתגדיל את סכום הפיצוי. הפשרה שתוארה כגדולה בהיסטוריה של זכויות היוצרים עשויה אפוא לגדול בקרוב עוד יותר.

התביעה נגד אנת'רופיק כבר הצליחה להביא להכרעה עקרונית בינוי האחרון - ודווקא כזו שצידדה בחבורת הבינה המלאכותית. השופט אלסופ אמנם יצא נגד איסוף העותקים מהרשת, אך קבע כי אימון של מורל AI במצמעות ספרים קיימים נחשב "שימוש חוג" ביצירות ואינו מהווה, כשלעצמו, הפרת זכויות יוצרים.

"בית המשפט שדן את אנתי'רופיק
המשיל את האימון שמבצעת הבינה
המלאכותית לסופר שקורא ספרים
של אחרים כדי לקבל השראה לכתוב
ספר מקורי או כדי להעשיר את עולמו
התרבותי", מתאר עו"ד עומר כרמל,
ראש תחום ליטיגצייט קניין רוחני

עמירם גיל

האם בקרוב נקרא ספרים, נצפה בסרטי קולנוע ובסדרות טלוויזיה ונאזין לשרים שבינה מלאכותית יצרה? האם אחרי שיבינו מהי הסופרת האנושה עלינו או ה'אנר המועדף עלינו, תוכנות ה'AI ייצרו עבורנו תוכן המותאם בדיוק למה שאנחנו אוהבים?

בחסות הטכנולוגיה המתפתחת בקצב מסחרר, החזון הזה, שעד לאחרונה נשמע כמו תסריט בדיוני, הופך למציאות. בדרך אליו, מפתחי AIIN נלצים ללכת מעל משוכה דרמטית: תביעות ענק על הפרת זכויות יוצרים סביב שימוש בבנייה המאכזת. אלה מובילים את בתי המשפט לטכנולוגיה חדשים בתחום.

ספרות: אימון מודל נחשב ל"שימוש הוגן"

בחורש שעבר דן בית המשפט בסך פרנסו סקסו בהסכם פשרה בהיקף של לא פחות מ-1.5 מיליארד דולר בתביעה ייצוגית שהגישו סוכנות סופרים נגד אנתרופיק, החברה המפתחת את הצ'אטבוט קלוד. הסופרים, ובהם אנדריאה בארץ, ג'ורג'ס גרייבר וקירק וולאס ג'ונסון, טענו כי החברה משתמשת בפרסונותיהם ובחצי

חברת גטי אימג'ס (Getty Images), המחזיקה במאגרי התמונות הירדעים, תבעה את Stability AI, המאפשרת לייצר תמונות על בסיס טקסט, בטענה כי האחרונה אימנה את מודל ה-Stable Diffusion באמצעות מיליוני תמונות מהמאגרים שלה.

ביוני האחרון משכה גטי את התביעה אחרי שלטענתה Stability AI נקטה צעדים שהבטיחו כי לא ניתן יהיה לייצר תוכן על בסיס תמונות קיימות, ובגלל קשיים ראיתיים. עם זאת, גטי עומדת על הטענות שהעלתה בתביעה לגבי הפרה של סימני המסחר שלה. ברקע הדברים מצויה גם המחלוקת, שטרם הבשילה לתביעה, סביב האפשרות לעצב ב-ChatGPT תמונות בסגנון הפופולרי של סטודיו ג'יבלי.

ומה צפוי בהמשך? אדרון מעריכה כי הפרתו למאבקים עשוי להגיע לא מבתי המשפט אלא מהשקנים בשוק ומהרגולטורים, שיקדמו מתן רישיונות ל-AI להשתמש ביצירות תמונת תשלום. עם זאת, היא מזכירה כי נשיא ארה"ב דונלד טראמפ אמר ביולי שאין לחייב חברות AI לשלם עבור אימון המודלים.

כרמל סבור כי "במקרה או במאחר, המחוקקים בארה"ב יצטרכו לדרת מהגרד ולקבוע מדיניות. לאור החשיבות הכלכלית של AI, יש להניח שהחברות בתחום יקבלו חופש פעולה מסוים, אבל ספק אם זה יתקרב לרמת החופש של יוצרים אנושיים, שהזכויות שלהם יגנו מבכורה".

ועדיין, רוב התביעות המוגשות כיום בבתי המשפט מגבילות את עצמן לעיסוק בשאלה הצרה יחסית הנוגעת לאימון של מודלי AI – ופחות בתוצאה של האומון הזה ובזכויות היוצרים על התוצר שמגיע מהבינה המלאכותית. כאשר השאלה הזו תעלה במלוא עוצמתה בבתי המשפט, ההשלכות עשויות להיות דרמטיות בהרבה, כולל מבחינת סכומי הכסף המעורבים.

כרמל גורס, כי "כל עוד החוק לא ישתנה, בתי המשפט ימשיכו כנראה להחזיק בעמדות הקיימות, אשר אינן 'לטובת' AI – עם זאת, נראה שבתי המשפט נזהרים וימשיכו להיזהר מלבלול את התפתחות הטכנולוגיה בתחום".

ומהו המצב בישראל? בתי המשפט אצלו טרם עסקו באופן משמעותי במתח שבין זכויות היוצרים ל-AI. דווקא הרגולטור לקח על עצמו להתוות דרך: ב-2022 פרסם משרד המשפטים חוות דעת ולפיה שימוש ביצירות לצורך אימון מודל ייחשב לרוב ל"שימוש הוגן", המותר על פי חוק.

ליפשיץ סבורה, כי אם וכאשר הניפא יונח לתפוח של בתי המשפט בישראל, הם צפויים לאמץ את עמדת משרד המשפטים ולפסוק כי מותר לאמן מודלים ברוח הפסיקה בארה"ב. כרמל מסכים כי בתי המשפט בישראל צפויים "ליישר קו" עם חוות הדעת ועם הפסיקה בארה"ב, אך לתתם צוים עוד תנודות ושינויים – בארץ ובעולם. כך, כל עוד התרבות תמשיך לדהור לשימוש ב-AI, תביעות הענק ימשיכו להעסיק את בתי המשפט. ●

עו"ד עומר כרמל
צילום: אייל טואג

התביעות כיום מוגבלות לאימון של מודלי AI, ופחות בתוצאה של האימון הזה. כשהשאלה הזו תעלה, ההשלכות עשויות להיות דרמטיות, כולל מבחינת סכומי הכסף המעורבים

אך שישלב מדובבים, תסריטים ומעצבים אנושיים, שיוכו לזכויות יוצרים מלאות. הסרט, Critterz, מספר את סיפורם של יצורי יער היוצאים להציל את הכפר שלהם, מתוכנן להקרנה בפסטיבל קאן 2026 ועלות ההפקה שלו צפויה להסתכם ב-30 מיליון דולר – נמוך באופן ניכר מהסכומים המקובלים בענף. החיסכון הניכר בעלויות הוא בדיוק מה שמתמך את האולפנים להשתמש ב-AI – ועל כן מפחיד כל כך את האמנים החוששים שיוחלפו.

מוזיקה: אימון לשם פיתוח מוזיקה מקורית בלבד

גם מוזיקאים שותפים לחשש הזה. האיגוד של תעשיית המוזיקה בארה"ב, שמאגר בין היתר את חברות הקליטים של יוניברסל, וורנר וסוני, תבע ב-2024 את הסטארט-אפ Audio־Suno על השימוש שעשו בהקלטות קול של אמנים לאימון המודלים. הסטארט-אפ טען בתגובה, כי הטכנולוגיה מוגנת יודעת לסנן קולות של זמרים או יצירות מוגנות כדי לא להשתמש בהן. מטרת האימון, טענו, היא אך ורק לפתח מוזיקה מקורית, ולא להעתיק מהקיימת.

התביעה זכתה לרוח גבית מהרגולטור לזכויות יוצרים בארה"ב, שקבע כי שימוש במוזיקה מוגנת לאימון AI איננו "שימוש הוגן". כעת מנהלים הצדדים משא ומתן לסיום התביעה ולחתימה על הסכמי רישוי סידריי תשלום ליוצרים ומעורבות מצדם ביצירות ה-AI. על הפרק עשויה להיות גם האפשרות שתברות המוזיקה יקבלו מניות בסטארט-אפ, בדומה להסדר שיש להן מול ספוטיפיי. לבית המשפט פנו גם צלמים.

הטק מיליארי דולרים על שימוש שעשו במיליוני כתבות ומאמרים השייכים לו לצורך אימון הצ'אט. השופט סירני שטיין מגיו יורק אישר לנהל את התביעה, וציין כי יצירת עותקים ואחסון של טקסטים בנפח כה משמעותי עשויים להפר זכויות יוצרים.

"בתי המשפט מבינים ש-AI מביאה איתה קידמה ושאפשר למנוע ממפתחי מודלים גישה לחומרים חיוניים לפיתוח טכנולוגיה", אמר כרמל. התובעים נדרשים לעמוד ברף גבוה של ראיות כדי לבסס את טענותיהם. עם זאת, לדבריו, "השופטים מנסים לרסן את סוס הפרא החדש ואת האינטרסים המסחריים שמריצים אותו על ידי הגנה על יוצרים והטלת מגבלות על מפתחים". עו"ד לי אדרון, שותפה במחלקת ליטיגציה קניין רוחני במשרד פרל כהן, סבורה כי "בתי המשפט נזהרים בשלב זה מלקבוע הלכות גורפות, ובוחנים כל מקרה לגופו. אנחנו בשלב ביניים שבו הפסיקה עדיין מתעצבת ומנסה לאון בין האינטרסים".

סרטים: החיסכון בעלויות מתמרץ את האולפנים

מי שעוד מככבת בתביעות היא כצפוי תעשיית הקולנוע והטלוויזיה. ביוני תבעו אולפני הסרטים הגדולים בהוליווד, דיסני ויוניברסל, את הסטארט-אפ מידג'רני בטענה כי הוא נוטל מההכנסים שלהן כדי לאפשר למשתמשים לייצר תמונות, ובהמשך סרטים, עם דמויות מפורסמות השייכות לקניין הרוחני של האולפנים – בהן הנסיכה אנה ואולה מ"לשבור את הקרח", שרק, דארט ויידר, המיניונים והרומן סימפסון. התביעה הגיעה אחרי שהאולפנים עצמם הגיעו לפני כשנתיים להסכמים ראשונים מסוגם עם איגודי השחקנים והתסריטאים בהוליווד לגבי השימוש ב-AI. ההסכמים נחתמו בתום שביתה בת כחמישה חודשים, מהארוכות בתולדות התעשייה, שפרצה בצל הפחד בקרב שחקניות ושחקנים כי האולפנים יעתיקו את תווי הפנים וטביעות הקול שלהם לסדרות ולסרטים יצירי AI.

ההסכם עם ארגון SAG-AFTRA, המייצג 160 אלף עובדים, דרש קבלת הסכמה מצדם תשלום פיצויים עבור שימוש ב-AI. הסכמה נדרשת גם לשימוש בעותקים דיגיטליים של שחקנים במשחקי וידאו, מתוקף הסכם שהושג ביולי האחרון. ההסכם עם התסריטאים אוסר על שימוש בתכנים שיצרו לצורך אימון מודלים וקובע כי בינה מלאכותית לא תוכל לכתוב או לשחזר חומר ספרותי. תוכן שייצור AI אף לא יוכל לבוא על חשבון זכויות או קרדיט לתסריטאי. מושל קליפורניה, גאווין ניוסם, חתם אשתקד על חוקים המענגים את ההסכמות בחקיקה.

כיוון מתממן כתוצאה מההסכמים הללו הוא סרטים המשלבים בין AI ליוצרים בשך ורם. OpenAI עוברת בימים אלה על סרט אנימציה שרובו יופק באמצעות בינה מלאכותית,

תביעות מרכזיות נגד שימוש ב-AI בתרבות

ספרות

תביעה נגד אנת'רופיק

התובעים: קבוצת סופרים ובהם אנדריאה בארץ, צ'רלס גרייבר וקירק וולאס ג'ונסון
הטענה: החברה משתמשת בכחצי מיליון כותרים מהאינטרנט לצורך אימון הצ'אטבוט קלוד
מצב התביעה: ביהמ"ש פסק כי האימון מותר במסגרת "שימוש הוגן" ביצירות אך איסוף המידע ויצירת העותקים אסורים. הושגה פשרה בגובה 1.5 מיליארד דולר, ביהמ"ש ביקש להגדיל את הסכום

עיתונות

תביעה נגד OpenAI ומיקרוסופט

התובע: ניו יורק טיימס
הטענה: החברות השתמשו במיליוני כתבות ומאמרים של העיתון לאימון ChatGPT
מצב התביעה: אושר לנהל. נקבע כי יצירת ואחסון עותקים בנפח משמעותי מפירים זכויות יוצרים

צילום

תביעה נגד Stability AI

התובע: Getty Images
הטענה: החברה השתמשה במיליוני תמונות מהמאגרים כדי לאמן את Stable Diffusion
מצב התביעה: Getty משכה את הטענה אחרי ש-Stability נקטה צעדים למנוע שימוש בתמונות ובגלל קשיים ראיתיים

מוזיקה

תביעה נגד Audio־Suno

התובע: איגוד תעשיית המוזיקה בארה"ב, כולל יוניברסל, וורנר וסוני
הטענה: הסטארט-אפ משתמש בהקלטות קול של אמנים לאימון AI
מצב התביעה: מתנהל מו"מ לקבלת רישיונות עבור האימון תמורת תשלום ומעורבות ביצירה

ההחלטה של צ'בריה שיגרה אפוא רמו עבה, כי תביעות עתידיות מצד יוצרים נגד חברות ה-AI עשויות להתקבל. שרה סילברמן עצמה מנהלת תביעה דומה נגד OpenAI, החברה המפתחת את ChatGPT, וכמוה עושה קבוצה נוספת של סופרים הכוללת את מחבר המותחנים ג'ון גרישם ואת ג'ונתן פרנזו, ג'ורית פיקו וג'ורג' ר. ר. מרטיץ.

התביעות ממשכות להיערם. אפל ספגה בחורש שעבר תביעה מצד שני סופרים הנוגעת למערכת הבינה המלאכותית שלה, Apple Intelligence, והחברות שמאחורי אנציקלופדיה בריטניקה ומילון ובסטר תבעו זה מכבר את מנוע החיפוש Perplexity AI בטענה כי תכנים השייכים להן מוצגים במנוע ללא אישור עם סימני הלוגו המוכרים שלהן.

גם עיתונאים נכנסו לקלחת. ב-2023 תבע הניו יורק טיימס את OpenAI ואת מיקרוסופט העומדת מאחוריה. העיתון דרש מענקיות